

Reactie op: De allochtone economie van het CPB

In het ESB-artikel getiteld *De allochtone economie van het CPB* concludeert M. Kotan dat de CPB-studie *Immigration and the Dutch economy* uit 2003 te negatieve conclusies trekt over de netto bijdrage van immigranten aan de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. De belangrijkste kritiekpunten betreffen ten eerste de toerekening van de kosten van de zuivere publieke goederen (o.a. openbaar bestuur, infrastructuur en defensie) aan immigranten, en ten tweede de rol van discriminatie bij de door immigranten gegenereerde inkomsten voor de overheid.

Kotan presenteert een alternatieve toerekening van de kosten van de zuivere publieke goederen die echter niet juist kan zijn. De totale uitgaven aan deze posten bedragen ongeveer twintig procent van het bbp (van ongeveer 480 miljard euro in 2003). Omgeslagen over alle zestien miljoen inwoners is dat zo'n 6.000 euro per inwoner. Voor een nuljarige immigrant die verder identiek is aan een gemiddelde Nederlander komt de auteur echter uit op een bedrag van 3.425 euro waarbij hij jaarlijks een gelijk bedrag aan alle leeftijdsgroepen toerekent (constante annuïteit na correctie voor economische groei en inflatie). Dat zou dus zo'n 6.000 euro moeten zijn. Het veel te lage bedrag wordt ook ingezet voor de 25-jarige immigrant. Voor zover wij kunnen nagaan komt

het verschil voort uit het feit dat Kotan de contante waarde van de kosten van een nuljarige immigrant over de gehele levensloop ongewijzigd overneemt uit onze studie. Onder zijn alternatieve toerekeningswijze geldt dit bedrag echter niet langer: discontering en vooral remigratie gooien roet in het eten.

De auteur beargumenteert voorts dat de overheidsinkomsten die immigranten genereren neerwaarts zijn vertekend door discriminatie op de arbeidsmarkt en door sociaal-economische stratificatie. Dit punt echter, waar of onwaar, leidt niet tot andere gevolgen voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Onze studie had de doelstelling om na te gaan hoe immigratie feitelijk uitwerkt. In een ideale wereld zonder discriminatie en sociale stratificatie zouden de sommen wellicht anders kunnen uitpakken. Maar we leven niet in een ideale wereld en we hebben te maken met het robuuste empirische gegeven dat immigranten uit niet-westerse landen nu eenmaal gemiddeld minder participeren en verdienen dan autochtonen.

HANS ROODENBURG, ROB EUWALS EN HARRY TER RELE

Voormalig programmaleider, programmaleider, en wetenschappelijk medewerker bij het CPB

Naschrift

In hun reactie op *De allochtone economie van het CPB* gaan Roodenburg et al. (RET) voorbij aan het centrale doel van het artikel, namelijk om te laten zien dat een objectieve kosten-batenanalyse niet bestaat, omdat de uitkomsten sterk afhankelijk zijn van waardeoordelen en arbitraire en/of discutabele aannamen en methoden. Kotan (2007) sluit dan ook af met: "Dit type berekeningen vraagt daarom om grote terughoudendheid."

De reactie van RET weerlegt op geen enkele wijze deze stelling, maar illustreert haar zelfs verder. RET claimen, anders dan in *Immigration and the Dutch economy* (2003), dat voor migranten een bedrag van 6.000 euro voor publieke goederen berekend moet worden. Dit bedrag is verkregen door ten eerste aan te nemen dat publieke goederen twintig procent van het bbp bedragen. Ter vergelijking: vijf jaar eerder schat het CPB dit op 16,6 procent voor 1998 en op 17,7 procent in 1995 (zie Ter Rele, 1998; CPB, 1997). Er is dus niets vanzelfsprekends aan het hanteren van het als feitelijk voorgestelde bedrag van 6.000 euro voor voorspellingen die men uitvoert over de komende 99 jaar.

Een tweede aanname is dat RET honderd procent hanteren als marginale kosten voor wat zij zuivere publieke goederen noemen. In de economische theorie zijn de marginale kosten voor pure publieke goederen echter nul. Zou men een punt nemen halverwege deze nul en de honderd procent van RET, dan komen de toegeschreven publieke goederen vele tienduizenden euro's per migrantengezin lager uit dan in CPB (2003) en blijven de nettobijdragen van de migrantengezinnen in Kotan (2007) positief. Voor twee van de drie gezinnen komen deze bijdragen zelfs hoger uit.

RET vinden het onnodig sociale stratificatie en discriminatie als causale factoren te belichten. Ook hierin schuilt een waardeoordeel, namelijk over de vraag met welke onderliggende causale factoren men al dan niet rekening wil houden. Sociale stratificatie en discriminatie hebben wel degelijk impact op de houdbaarheid van overheidsfinanciën en op kosten-batentoeschrijvingen, en het zijn spijtig genoeg robuuste empirische werkelijkheden. Een wetenschappelijk criterium om deze factoren uit te sluiten is er dus niet. Wat dit punt daarnaast belangrijk maakt, is dat de keuze van verklarende factoren een waardeoordeel inhoudt dat verstrekkingen heeft voor politiek-economisch beleid. Het CPB-rapport wijt overheidstekorten aan de welvaartstaat en immigratie. Als men berekent dat een migrantengezin een fictieve (geen feitelijke) 230.000 euro negatief bijdraagt, roept dat een heel ander beeld op over wat de (aard van) maatschappelijke problemen is, dan wanneer een andere kostentoerekening plaatsvindt, rekening houdend met causale factoren, met als uitkomst dat hetzelfde gezin positief bijdraagt.

LITERATUUR

CPB (1997) *Research Memorandum nr 135*. Den Haag: CPB.
CPB (2003) *Immigration and the Dutch economy*. Den Haag: CPB.
Rele, H. ter (1998) *Generational accounts for the Dutch public sector*. *De Economist* 146(4), 555-584. Eerder verschenen als: CPB Research Memorandum Nr 135, 1997.

MURAT KOTAN

Onderzoeker aan de Universiteit van Amsterdam